



Politidirektoratet
Postboks 8051 Sep.
0031 Oslo

OSLO POLICE DISTRICT

Deres referanse:
201702047

Vår referanse:

Sted, dato
Oslo, 31.03.2017

ENDRINGER I UTLENDINGSLOVEN – POLITIETS TILGANG TIL OPPLYSNINGER OM BEBOERE I ASYLMOTTAK

Det vises til brev fra Politidirektoratet (POD) med oversendelse av Justis- og Beredskapsdepartementets høringsbrev og –notat vedrørende endringer i utlendingsloven § 84 b. Frist for innspill til Politidirektoratet er 3. april 2017.

Høringen er besvart av Utlendingsavsnittet ved Oslo politidistrikt. Utlendingsavsnittet er et saksbehandlingsavsnitt, som i hovedsak jobber med utlendinger som er innvilget oppholdstillatelse i Norge, enten som asylsøker eller på annet grunnlag. Vi er videre en del av utlendingsforvaltningen og har følgelig tilgang til utlendingsmyndighetens registre. Høringen er også forelagt andre enheter i politidistriktet.

1. Innledning

Utlendingsloven (utl.) § 84 b regulerer i dag unntak fra taushetsplikt for ansatte i mottak og omsorgssentre mv. Utl. § 84 b viser til en snever adgang til utlevering av opplysninger, begrenset til iverksetting av vedtak og eventuelt etter eget initiativ. Departementet foreslår en utvidelse av dagens regelverk ved at politiet, etter skriftlig anmodning og uten hinder av taushetsplikt, skal få utlevert nærmere angitte opplysninger av nåværende og tidligere beboere av mottaket.

Det vises til at opplysningene skal kunne benyttes til politiets arbeid med utlendingskontroll og andre oppgaver etter utlendingsloven, samt politimessige formål, herunder oppgaver knyttet til sikkerhet og beredskap, forebygging og etterforskning av kriminelle handlinger. Videre fremkommer det av departementets høringsbrev at det vurderes også om lovforslaget skal omfatte politiets tilgang til tilsvarende opplysninger på beboere og tidligere beboere i omsorgssentre for enslige, mindreårige asylsøkere under 15 år.

Endringen innebærer en klar og tydelig lovhjemmel som regulerer politiets tilgang til opplysninger om beboere i asylmottak.

ENHET/AVDELING

00 informasjonsenhet
Post: Adr./Pb. 0000, 0000 Sted
Besøk: Adr, 0000 Sted

Telefon: (+47) 00 00 00 00
Telefaks: (+47) 00 00 00 00
E-post: politi@politiet.no

Org. nr: 982 531 950 mva
Bankgiro: 7964.05.02388
www.politi.no

Det fremkommer av Justis- og Beredskapsdepartementets høringsnotat at formålet med bestemmelsen blant annet er å bidra til at politiet får en fullstendig oversikt over utlendinger som bor eller har bodd i det enkelte politidistrikt, slik at politiet lettere kan utføre sine arbeidsoppgaver som kontrollorgan på utlendingsfeltet, fremme arbeidet med sikkerhet og beredskap samt å lette arbeidet med å forebygge og etterforske kriminelle handlinger.

Oslo politidistrikt støtter forelagt forslag, og anser det som positivt at politiets adgang til å få utlevert opplysninger etter anmodning forankres i lov. Oslo politidistrikt er videre positive til innholdet i forslaget, og en ytterligere utvidelse av tilgangen til opplysninger. Vi mener utvidelsen i større grad vil tilrettelegge for effektiv bruk av tilgjengelige opplysninger, samtidig som at det oppsettes klare grenser til hvilke opplysninger politiet har anledning til å få utlevert. Videre er vi positive til forslaget om utlevering av opplysninger fra mottakssentre som omhandler enslige, mindreårige asylsøkere.

Det vises videre til at de foreslåtte endringene er i samsvar med utlendingsloven § 19¹ og folkeregisterloven § 7², selv om sistnevnte bestemmelse ikke kommer direkte til anvendelse for herværende persongruppe, da disse ikke er folkeregistrert i Norge.

Som i tidligere høringsuttalelse bemerkes det at forelagt lovforslag vil være supplerende til allerede eksisterende bestemmelser, og innskrenker således ikke muligheten til å utlevere opplysninger etter annet regelverk.

2. Forholdet til nasjonalt og internasjonalt regelverk

Grunnloven, forvaltningslovens bestemmelser om taushetsplikt, personopplysningsloven, formålsbestemthetsprinsippet og legalitetsprinsippet setter visse skranke for behandling og videreformidling av registrerte opplysninger om beboere på mottak.

Grl. § 102 verner om privatlivet, familielivet og den personlige integritet. Retten etter Grl. § 102 strekker likevel ikke lengre enn hva som følger av EMK art. 8, og inngrep kan finne sted dersom vilkårene etter EMK art. 8 er oppfylt, og innenfor disse rammene kan det gis regler som åpner for en videre bruk av personopplysninger, enn det som følger av personopplysningsloven, uten at dette vil innebære brudd på lovpålagt taushetsplikt eller retten til respekt for sitt privatliv.

Oslo politidistrikt er enige i departementets vurdering av at lovfesting av utlevering av nærmere angitte opplysninger fra mottaksregistreringer er innenfor rammene av hva det kan gjøres inntak for, og at det følgelig kan utleveres nærmere angitte opplysninger.

3. Innholdet i bestemmelsen

Departementet viser til at det er behov for å gi politiet en klarere, utvidet og et mer varig hjemmelsgrunnlag for tilgang til opplysninger om beboere i mottak i forbindelse med politiets

¹ Utl. § 19 annet ledd lyder "En utlending som skifter bopel mens behandlingen av en sak om oppholdstillatelse pågår, skal gi melding om dette til politiet. Når en utlending har fått avslag på en søknad om oppholdstillatelse, gjelder det samme fram til utlendingen har forlatt riket."

² "Den som endrer bosted i Norge, plikter innen 8 dager etter flyttingen å melde dette til Skattekontoret."

arbeid med utlendingskontroll, sikkerhet og beredskap, samt å sikre at informasjonen også kan benyttes i politiets arbeid med å forebygge og etterforske straffbare handlinger.

Politiet er, i flere ledd av sitt arbeid, avhengige av å komme i kontakt med involverte personer, uavhengig av dere strafferettslige status og tilknytning til en sak. Videre vil oversikt over hvem som bor i det ethvert distrikt danne et bedre grunnlag for etablering av beredskapsplaner for politidistriktene.

I tillegg til dette er vår erfaring at det for de tilfeller der det foreligger brudd utlendingsloven ofte også kan være en nær tilknytning til andre straffbare handlinger. Innhenting av ytterligere relevante og tilgjengelige opplysninger, og samhandling innenfor lovens rammer, kan danne et bedre grunnlag for fastsettelse og registrering av personalia, som igjen vil kunne bidra til å styrke politiets registreringsystemers notoritet, kontrollere at fremsatte opplysninger er korrekte, og raskere identifisering av involverte personer, samt deres straffesakshistorikk.

Etter vår vurdering vil både formålet med, og plasseringen av, bestemmelsen være i tråd med formålsbestemmelsen i utlendingsloven § 1 som fastslår at loven skal gi grunnlag for regulering av og kontroll med inn- og utreise og utlendingers opphold i riket, samt ivareta rettssikkerheten til utlendinger som reiser inn i eller ut av riket, som oppholder seg her, eller som søker en tillatelse etter loven.

Vi er enige i behovet og de vurderingene som er lagt til grunn for at det av hensynet til effektiv forebygging og etterforskning, og sikkerhets- og beredskapsmessig sammenheng kan være av betydning for politiet å innhente opplysninger om beboere i mottak.

3.1. Nødvendighetskriteriet

Det presiseres av Justis- og Beredskapsdepartementet at opplysningene bare kan innhentes og behandles av politiet der det er "nødvendig". Det presiseres at opplysningene må være nødvendige for utførelsen av politiets oppgaver etter utlendingsloven eller oppgaver knyttet til politimessige formål. Det foreslås at det her tas innen en henvisning til politiloven § 2 og utlendingsloven § 1, da det er disse som vil være førende for nødvendighetsvurderingen.

Utleveringen av de nevnte opplysningene vil også innebære en utlevering av opplysninger vedrørende flere personer, som ellers ikke ville være i politiets søkelys. Likevel vises det til at inngrepet det er snakk om dreier seg om opplysninger som er av grunnleggende karakter, herunder hensynet til nasjonal sikkerhet, offentlig trygghet og forebygging av uorden eller kriminalitet. Nødvendighetskravet begrenser adgangen til vilkårlig innhenting av opplysninger. Vi mener at de interesser innhenting er tilsiktet å ivareta er av grunnleggende karakter, og følgelig veier tyngre enn usikkerheten blant de personer opplysningene det dreier seg om.

Likevel bør det, for å begrense følelsen av krenkelse og ivareta den enkeltes rettssikkerhet, gis god begrunnelse og informasjon til den gruppen det utleveres opplysninger om. Ved at slik informasjon og begrunnelse blir gitt kan det også bidra til å skape tillitt til politiet og norske utlendingsmyndigheter.

4. Krav til behandling av opplysningene

Det fremkommer av forslaget at politiet er bundet av reglene om retting og sletting som følger av personopplysningsloven (der opplysningene er innhentet i forbindelse med politiets oppgaver etter utlendingsloven) og politiregisterloven (der opplysningene er innhentet til politimessige formål). Med denne formuleringen innebærer det at det er formålet med innhentingen som vil være avgjørende for behandling, lagring og sletting av opplysningene. Etter vår erfaring kan formålsbestemthetsprinsippet til tider være uoversiktlig, da man ofte grenser mellom det forvaltningsrettslige sporet, og det strafferettslige, og det bør foreligge klarere retningslinjer for når man behandler etter hvilket regelverk.

Videre bør det avklares hvor og hvordan anmodninger og utleveringer skal arkiveres.

5. Særlig om innhenting av opplysninger fra omsorgssentre for enslige, mindreårige asylsøkere

Det fremkommer av Justis- og Beredskapsdepartementets høringsnotat at det vurderes å inkludere omsorgssentre for enslig, mindreårige asylsøkere i forslaget, slik at politiet også kan anmode om opplysninger om navn, fødselsdato og nasjonalitet på beboere og tidligere beboere i omsorgssentre for mindreårige.

Vi kan ikke se at det skal gjøre seg andre hensyn gjeldende, som danner tilstrekkelig motvekt mot å utlevere de aktuelle opplysningene når det gjelder enslige, mindreårige asylsøkere, til at dette skal begrense slik utlevering. Det vises til ovenfor nevnte vurderinger i punkt 3 og 3.1. Særlig vil behovet for oversikt over beboere i politidistriktet gjøre seg gjeldende i forbindelse med politiets arbeid med sikkerhet og beredskap.

Det vises til at enslige, mindreårige asylsøkere er i en mer sårbar situasjon enn voksne asylsøkere. Etter vår vurdering taler dette for at det er et ytterligere behov for deling av relevant informasjon, herunder ivaretagelse av deres sikkerhet i omsorgssenteret og i distriktet, både når det gjelder forebygging å etterforskning.

Videre vises det til at mistilliten til politi og myndighetspersoner kan være større hos denne gruppen og behovet for begrunnelse og informasjon til denne gruppen vil være desto viktigere, for å ivareta den enkeltes følelse av trygghet og rettssikkerhet.

Det foreslås at siden det er flere momenter som skal legges til grunn for vurderingen ved innhenting av opplysninger fra omsorgssentre for enslige, mindreårige asylsøkere, med andre hensyn som gjør seg gjeldende og som skal legges vekt på, kan det vurderes om det vil være hensiktsmessig at dette reguleres av et eget ledd i bestemmelsen. For eksempel kan dette gjøres ved et annet ledd *Tilsvarende skal gjelde for beboere i omsorgssentre for mindreårige, jf. barnevernloven kapittel 5 A.*

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

Vi har ingen bemerkninger vedrørende økonomiske og administrative konsekvenser, da det antas at endringen vil ha liten eller ingen betydning for oss som saksbehandlingsavsnitt.

Med hilsen

Audun Kristiansen
Seksjonssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur

Saksbehandler:
Ulrikke Alida Johannessen
Juridisk rådgiver
Telefon: 22 34 22 07